

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

Écsiratok nem adtnak vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyílttérben minden garmond sor díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.

Kiemelt, díszbetűt s körzettel ellátott hirdetésekért természetesen minden centimeter után 3 kr. számíttatik.

Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.

Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Nyílt levél a „Zemplén” szerkesztőjéhez.

Sárospatak, 1881. augusztus 1.

Roszaltam, szégyeltem mindig, hogy mint Zemplénmegye egykori lakosa s Petőfi barátommal együtt fölesküdtök régi táblalabirája, sőt mint Kazinczy Gábor hű barátja, s ami legfőbb, mint Kazinczy Ferencz nagy tisztelője soha sem láthattam eddig Széphalomot s koszorús jelesünknek ottani mauzoleumát.

Az idő, a körülmények mindig gátlólag léptek közbe. Végre teljesült ugyan régi vágyam, forró ohajtásom; rá tehettem lábamat ama szentelt földre, mely Kazinczy Ferenczünk hamvait takarja! Dr. Chyzer Kornél barátom kíséretében rohantam le honfiumi régi kötelességemet.

Mily gyönyörű pontja hazánknak ez a Széphalom! Ihlet szól minden bokrából, minden fűszálából s a kerek láthatár levegőjének minden hullámából. Ily helyen élni, ily helyen írni minő gyönyör! ily helyen pihenni is örök élvezet. Ezt akarja jelképezni a mauzoleum is, melyet a nemzeti kegyelet emelt a dicsőült nagy szellemnek; ezt a virágok is, melyek hantját körül illatozzák; ezt az emlékkönyv is, mely a kegyeletes záródozók nevére bejegyzésének van szentelve. Vajha ne zavarná meg semmi a föllelkesülés szent pillanatait! De . . . . .

Igenis: de sok van, ami lohasztólag csapja meg a lelkesedés tüzeit.

Először is, már maga a mauzoleumot és sirhelyet körülvevő park, a nemzeti tisztelet ezen emlék parkja, — sokkal kevesebb gondozást árul el, mint amennyit az örök álmát itt álmódó jelesünk emlékezete megérdemel. A különben csinos, egyszerűen szép emlék-épület sokkal porhanyóbb kőből van alkotva, hogyszem századokra szóló állandó-

ságot jósolhatnánk neki. S bent, a valóban meghatározható szentélyben, az üvegkupolyán keresztül világított félkörded fülkében még most is csak a faállványra állított füstött arczképe hirdeti a jövevénynek az egykori nagy írónak tevékeny multját. A márvány-mellszobor (legalább is emlékszóbor!) még mindig hiányzik!

Igaz, hogy az állvány lábánál oda támasztva, domborvésetű márvány-arczkép is szerénykedik: de hát így kell-e megörökítenünk irodalmi nagyjaink nevét? Igaz az is, hogy a füstött arczkép, Kazinczynak egykori tulajdona, melyet még 1829-ben ajándékozott Vécsei Pálnak, igaz, mondom, hogy ez arczkép igen nagybecsű ereklye, melynek mindenkor itt kellend megőrizve maradnia; de hát oda jussanak-e kitűnő embereink, hogy ők maguk csináltassák, családi szentélyök számára készült magán arczképeikből a neveiket dicsőítő pantheoni emlékeket? Ez majdnem a szatirával határos. És — az emlékkönyv és — a gyűjtő persely! A szent komolyság, mely e helyen elfogja keblünket, nevetségből és bosszankodásból vegyes komorsággá változik.

Jórávaló toll nincs, írható tinta nincs! Jól teszi mindenki, ha maga hozza magával ez eszközöket, s a persely! „Adakozzunk” felírás díszíti. De mire, mi célra? az nincsen megnevezve. Üres is az mindig. A kertész állítása szerént két éve annak, hogy meg sem nyitották, s azt szokták mondani — ugymond ő — a látogatók: Minek adakoznánk? Elég pénze van az akademiának (már t. i. hogy az akadémia gondja alatt áll ez emlék-intézmény.) Szintén tévedésbe ejti az embert maga a „hivatalos” személyzet nyilatkozata.

Egy órai kegyeletes körültekintés után, megolvastván a sirhely mellett álló kőpiramis négy oldalára bevéselt verses feliratokat is, arra a meggyőződésre jutottam, hogy nincs

ez így jól, a hogy van. A gondozást, a folytonos, éber, figyelmes gondozást teljesen avatott kezekre kellene bízni.

Vagy talán már is a legújabb kor orthologjainak szelleme lengi körül e mauzoleumot? kiknek némelyike már is úgy szereti feltüntetni Kazinczy Ferenczet, mint a ki nem is érdemel kegyeles tiszteletet a nemzet részéről, mint aki többet rotont, ártott nyelvünkön és nyelvünknek, hogyszem az utókor halálával fordúlhatna feléje. Oh uram! ne vigy minket a kísértetbe!

Altalános a tapasztalat sok vidéken, így e vidéken is, hogy a közszellem napról-napra hanyatlik, enyészik. Fájdalmas, keserű tapasztalat, ha semmibe fogjuk venni mindazokat, kik valaha egy-egy alsóbb fokot raktak le, melyen felhaladva lassankint a magasabb fokokat is lerakhatják, hogy elérhessük nemzeti művelődésünk zenitjét: ha mindazokat fennhéjázó érzettel oda erőszakoljuk a mesterségesen „megcsinált” feledés homályaiba: mi lesz belőlünk?

Ébredj Zemplén közszelleme! Lépj közbe, hangoztasd szavadat, vesd latba tekintélyedet, tüzelj, lelkesíts, áldozz szíveddel és tettel: hogy hajdani nagy fiad emléke hozzá méltó módon ünnepelve fenntartassék, s ne eshesék könnyeden az enyészetnek áldozatul!

A fönebb említett tapasztaltak hatása alatt s megfordulván agyamban a legújabb nézetáramlatok, a következő sorokat jegyzém (nagy nehezen az említett borzasztóan rozsz írószerszámmal) a látogatók emlékkönyvébe:

„Korod virággal halmozá Neved;
Korunk letépni készül koszorúdat,
Hogyan? Már ily hamar? már ily korán?
Hálátlan korszak! Hej, ha delelőre
Hág is majd egykor a nyelvtudomány:
Örökre szent marad a szép Korány.”

Szándékosan használtam a nyelvújítási áramlatra emlékeztető „Korány” szót, hogy

Én ismertem másoknak is! El mondjam-e történetüket? . . .

Hát bizony, midőn most látod azt a kopott, ruhába öltözött nőt, kinek feje mind inkább közeledni látszik a földhöz, melyen lábai oly tétova lépésekkel viszik; ha látod kőzosan arczába csüngő, őszbe csavarodott haját, mely oly ijesztő rendetlenségben bujik elő az ütött-kopott, régi divatú kalap karimája alól; ha látod azt a taplószerű, ránczától ellepett, kiasszott arczot, azokkal a sehova se néző, üres tekintetű szemekkel, emléktáblájaként a lelken átviharzott szenvedéseknek, oly ijesztően árulva el az agy felbillent egyensúlyát, a lélek zavart, ott-honát; hát biz akkor nehezen hiheted el: hogy ugyanezen nő egykor szoborszerű termet, telt, szabályos arcz, — életkedvtől, egészségtől sugárzó szemekkel birt s hogy egyzével szép volt. a város részben, hol lakott — híres szép.

Én jól emlékezem reá.

Az egész útca büszke volt reá; én is osztottam e büszkeségben. Nem is hittuk másképen, mint „a szép Mari.”

A szomszédomban lakott az a deli, jómódu, fiatal legény, a ki szerette őt, s a kit ő is szeretett. Olyan szép pár volt e két ember. Ha úgy pihenőre, esténként együtt sétáltak, azután megálltak a kis házikó előtt, s a legény gyöngéden átkarolta, magához vonta a szép Marit s ez oda simúlt széles keblére, oly örömmel nézte őket az egész útca; egymáshoz valók voltak, olyan jól néztek ki együtt.

Már a pap is kihirdette, hogy összekelnek. A legény saját kezére nyitott üzletet, pénzé

TÁRCZA.

Kérdések kérdése

Meg lesz-e fejte a sok kérdés,
Mik létünket nyugózza tartják?
Nem mondhatom, mert nem tudom.
De hogy sorsunkban nem látjuk már
— Mint eddig — isten akaratját:
Azt mondhatom, azt már tudom!

Meg lesz-e fejte a sok kérdés?
Aggodva gyakran eltünődöm
Magamban e tétel fölött.
Cak azt látom, hogy e kérdések
Ott zsongnak-bongnak hegyen, völgyön,
S nem többé mint kísértetek.

Meg lesz-e fejte a sok kérdés?
Nem jut-e majd gyilkos útvesztőbe? —
Vagy Ariadne lesz-e majd?! —
Lobogókat látok lobogni,
Mik eddig mind be voltak kötve,
S köröttük szörnyű, szörnyű rajt!

Meg lesz-e fejte a sok kérdés,
Mik létünket nyugózza tartják?
A kérdések kérdése ez!
Am nagy, oh nagy a kényszer, s tiprott
Dölyf fogja a kard markolatját —
Jaj hát, kit ez csak megsebez!

Meg lesz-e fejte a sok kérdés? —
Nagy még a kőd s erős az ellen!
S a harc nem balra dől-e el?
Ily vértanukat, mint ma vannak,
Nem lelünk a történelemben;
Ezeknek a lét: kin és teher,

Meg lesz-e fejte a sok kérdés?
S vér árán? avagy békén, csendben?
Én segélyül e dalt hozom!
Erdők zöld lombját, folyók habját.
Vér festi majd s a végtelenben
Egy úr lesz csak: a borzalom!

Meg lesz-e fejte a sok kérdés?
S lesz-e azután áldás béke?
Mindegy! üdv neked századom!
Vigyázzatok! én látom már az
Orkánt és tompa menyörgést
Moráját ime vissz' adom!

Benedek Aladár.

„Ha elhagytál! . . .”

(Rajz.)

Látod-e azt az összetöpörödött, görnyedt anyókat?

Látod-e ott azt a szöglethez támaszkodó rongyos koldust?

Nem voltak ők mindig ilyen sorsban!

ezzel is vonzalmannak adjak kifejezést azon korszakhoz, melynek egyik athletája Kazinczy Ferencz vala.

S midőn ezzel elbucúzom Széphalomtól, szívesen jelentem ki azt: hogy tisztelettel hajlom meg a nyelvtudomány vívmányai előtt; de azért tiszteletemet a hajdani hősköztől meg nem tagadhatom, Előre, Zemplénmegye! Tied a jog és kötelesség oda hatni, hogy a Kazinczy Ferencznek szentelt emlék minden időkre méltó legyen érdemeihez, nevéhez, dicsőségéhez képest.

Volna még más mondani valóm is e vidék érdekében. De mostan be kell érnem ez igénytelen soraimmal.

Üdvözlöm önt, tisztelt szerkesztő úr! *
Ney Ferencz.

A népnevelési egyesületek jelentősége.

György Aladártól.

Közvetlenül a választások előtt s így a dolog természeténél fogva csekély figyelmet keltve, megalakult Budapesten gróf Zichy Jenő kezdeményezésére és elnöke alatt kiváló tanfériakból a népnevelési egyesületek szövetségének központi bizottsága.

A mozgalom nem új hazánkban, báró Eötvös József kezdeményezésére már régebben országsszerte alakultak ily egyesületek; egy kettő még most is létezik közülök, habár nagyobb része csak névleg vagy egyes kisdudóvó-intézetek fenntartására szorított munkakörrel. Zichy Jenő gróf a mozgalmat most országsszerte megindítani törekszik, az egyes egyesületeket úgy, mint a francziák hasonló irányu egyesületeit szövetségben akarja központosítani.

A népnevelési egyesületek feladata a lehető legrövidebben kifejezve: a társadalom érdeklődését s gyámolítását igénybe venni a hazai népoktatási ügy javára.

Nem lehet panaszkodnunk, hogy a társadalom eddig figyelmen kívül hagyta volna az iskolát. Ellenkezőleg, a legutóbbi időkben mindinkább gyakoribbak a népoktatási ügy felvirágoztatására hozott áldozatok: ma már el lehet mondani, hogy a kincstár és romai katolika egyház után Magyarországon az iskola a legnagyobb ur. A közoktatásügyi miniszter legutolsó jelentése szerint, 1879-ben tisztán a népoktatási alapvagyon 16 $\frac{1}{2}$ millió volt, míg 1869-ben csak csak 5 $\frac{1}{4}$ millió. A nevezett évben magánosok adományából 542.646 forint folyt be s ebből tanszerekre s szegény tanulók segélyezésére 200.000 forint fordított. Ez összesen felül a kisdudóvó-intézetek fenntartására társadalmi uton 107.469 forint gyűlt egybe s más czélokra ugyan ennyi. Az adakozások mértéke folyvást gyarapodik. A múlt évben számításom szerint, mintegy 1.200.000

* Szíves készséggel adunk tért, jelenleg S.-Patakon időző országos jelesünk e hazafias levelének s csupán azt vagyunk bátrak reá megjegyezni: hogy mi is másképpen szeretnénk látni e mauzoleumot és környékét, de hát hiába! vannak körülmények, melyek a legjobb akarathoz is gátul állanak. Tényazonban, hogy ez „emlék” gondozására az eddiginél most sokkal nagyobb figyelem fordítatik, s ebből folyólag hisszük: miszerint az apróbb hiányokon is lassanként segítve lesz.
Szerk.

tette örökségét; mert hát kell az, ha az ember valamihez kezd és hozzá nem is egyedül akar élni! . . . Még láttuk az egész héten mindkettőjüket. Mari rendesen ment reggel s jött haza este a városból, hol finomabb kézi munkát végzett s szépen keresett pénzt, mert bizony árva volt ő, egy nénjével lakott, kit inkább ő tartott, mint ez őt.

Már másodszor is kihirdették.

Akkor történt, hogy egy szép estén emlékezem reá, nagyon szép őszi este volt, csak nem jött haza a Mari. Hiába várta a legény; elé ment egy néhányszor, majd meg-megállt a kis ház előtt s olyan különös, féltő hanyon kérdezte a kint ülő anyókatól: „Zsuzska néni, ejnye, hogy nem jön az a Mari, tán, csak nincs baja!”

„Nem ám fiam! De azért Isten őrizz! . . .

. . . Talán csak dolga akadt! . . .”

„Nem állhatom, elé megyek” s ezzel elrohant. Kész reggel vergődött haza; alig lehetett ráismerni. Sirt és fejtét verte folyton. Ha kérdezték, hol van Mari, nem találkoztott vele? Tompán felelte: baj érte az úton, talán meg is halt, nem lehet másképp!

Másnapra megjött a hír. Levelet kapott, Mari írása volt. No, ez megfejtette mindent; hát biz ő nem halt meg, hanem — no, Istenem, hisz ez gyakran megtörtént azelőtt is, de azóta még sokkal többször, — megszökött. A gyűrűjét küldte vissza s kérte, hogy az övét, meg az arczképét vigye el Zsuzcsa nénihez, majd egyszer érte jön.

Szegény János — így hitták a legényt — mikor ezt elolvasta, elbődült, mint egy vadállat, szeméi vérben forogtak, ez csak azt kiáltotta: no hát ha elhagyta, vége az én életemnek, de téged

forint gyűlt be adakozások s alapítványok czimén magánosoktól a népoktatásügy czéljaira s annak nagyobb része a népoktatásügyre esik. De a teendő még igen sok. Csak egy pár adatot sorolunk fel a ministeri jelentésből. 1869-ben 2201 községben nem volt iskola és ezek között 302 olyan, hogy a gyermekek a nagy távolság miatt a szomszéd község iskoláiba sem járhattak. A tényleg létező iskolák közül volt 238 magán- 379 ugynevezett zugiskola, de a felekezeti iskolák nagy része is olyan, hogy a törvény kívánalmainak nem képes megfelelni. A tankötelesek közül 470.061, tehát közel egy fél millió nem járt rendszeren iskolába, 14 megyében a hiányzó száma az összes tankötelezettek egyharmadánál többet tesz. Az iskolába járó másfélmillió gyermek közül 200.606-nak nem volt tankönyve, 15.715 iskola közül faiskola 8732-ben volt, gyűjtőmennyés taneszközök még kevesebb helyen. Egy-egy iskolában dologi kiadásra évenként csak 135 forint esik; különösen a szegény tanulók segélyezésére 1879-ben 3564 frttal kevesebbet költöttek, mint a megelőző évben.

Ha e számodások közül csak azokat az elszomorító tényeket emeljük is ki, melyeken kizárólag a társadalomnak kell segíteni, minők a szegény tanulók felségítése, tankönyvekkel ellátása, az iskola felszerelése stb. elég ok van arra, hogy a népnevelési egyletek megalakuljanak és működjenek. De ha a viszonyokat még alaposabban megvizsgáljuk, a bajok egész özőnével találkoznak. A magyarnyelvet pár év előtt még 4941 iskolában nem tanították s ma is sok helyen mellőzik, 1395 iskola csak bérházban van elhelyezve. Mintegy 2000 iskolában a rendes tanító fizetése sem megy 300 forintra, s vannak oly helyek, hol fáradságos munkájáért 80—100 frtot is alig fizetnek. 21.421 tanító közül 4544 nem volt e munkára képesítve, s több száz van a képesítettek között is, ki hivatásának megfelelni képtelen. Falu helyen rendszeresen csak egy pár téli hónapon át tart az oktatás, s nem 15 éves korukig, mint a törvény rendeli de 10 éves korukig is alig jönnek a gyermekek iskolába. Hat osztályú iskola, minőt a törvény megkövetel, a tizezer közül alig van egy. Iskolai és népoktatási 3000-nél több létezik, de a nép alig egy száznak veszi hasznát s helyette a butító ponyvairodalmi termékeket olvassa. Kisdudóvó intézet az egész országban csak 257 volt, iparoktatással foglalkozó iskola alig 30, felső nép- és polgári iskola csak 164.

Tagadhatatlan, hogy az utóbbi más fél évtized alatt közoktatás ügyünk jelentékenyen gyarapodott: de az érdem országrésze az államé és egyes községké, maga a társadalom nálunk a kisdudóvó-intézeteken kívül alig hozott létre valami lényeges dolgot. Pedig kétségtelen, hogy a humanisztikus intézetek létesítésén és a szegények gyámolításán kívül épen a népoktatásügy felvirágoztatása képezi a társadalom főfeladatát. Nálunk is megkísérlettek több nemű feladatot: a felnőttek oktatása, kisdudóvás, házi ipar terjesztése, felsőbb nőnevelés s más eféle először nem hivatalos uton indult meg, azonban mint említettük is, csak a kisdudóvás ügye volt, mely társadalmi uton is jelentékenyen előre haladt, a többi csak nem kivétel nélkül nagyon csekély különbséggel államsegélyre szorult s iskoláit csak e segítségével képes fentartani. A különböző népoktatási ezélt kitzött egyletek tagdíjából s jótékony ezélt multságokból nagyrészt csak az egyleti kezelés költségeit képesek megtéríteni.

Az Eötvös által tervezett népnevelési egyesületek szomorú vége és ez adatok azt látszanak,

is verjen meg az Isten mindakét kezével, mikor legjobban fogod érezni!! Azután haza ment az arczképért, elvitte a gyűrűvel együtt Zsuzcsa nénihez, de előbb ráírta a kép hátrára nagy, reszkető vonású betűkkel: „verjen meg az Isten, mikor legjobban fogod segítségül hívni!”

Zsuzcsa néni csak sirt keservesen, mikor a valót megtudta, — fel sem tudott nézni. . . . János az ajtóból fordult vissza s elgondolta, hogy talán a szegény nénihez enni sem maradt miből, kivett egy csomó bankót a zsebéből, oda tette az asztalra az imádságos könyv mellé: „ezt meg magának küldi — Mari; és most Isten megáldja, Zsuzcsa néni! . . .” Ezzel elment, nem látták többet. Beszélték, hogy megölte magát.

Mari sorsa az lett, mi rendszeren követni szokta az ilyen regényes dolgot, csábítója elhagyta, megcsalta. Nemsokára ismét munkához kellett látnia, hogy megélhessen, Zsuzcsa néni helyett azonban más volt, kit tartania kellett — kis leányát.

De e kis gyermek büszkesége, öröme lett, — csodaszép, kedves és okos. Örömmel küzdött, szívesen fáradt, hogy gyermekét tarthassa; csak az aggasztotta: mi lesz belőle, hogyan fog megélni. A kik azonban a serdülő Arankát énekelni hallották, nem győzték tanácsolni, hogy taníttassa a szép gyermekét.

Mari úgy érezte, hogy igen okosan tön, midőn ezen tanácsnak engedett. . . . Még ő maga is teljesen munkaképes, derék, sőt még, lehetett mondani, csinos nő volt; de a dologra már nem volt szükség; A kis leányból, Arankából eszményi alakú, gyönyörű nő, az énekelni kezdő, kis növen-

mutatni, hogy a társadalmi élet nálunk még nem érett, s ily mozgalmat előidézni és illendően fenn tartani képtelen. Sokan csakugyan mosolyagnak tartani képtelen. Sokan ábrándos tervén és azt ki-vihetetlennek tartják. Maga a lelkes gróf csakugyan kissé tulment a czélon, midőn a népmívelési egyesületek feladatául csaknem mindent kitzított, a mi a népoktatásügy körébe vág s nem választotta külön a társadalom teendőit az állam feladatától. A kételkedésre így nagyon sok ok van, s e sorok írója sem tartozik a vérmes reményűek közé, kik azt hiszik, hogy a központi bizottság képes lesz rövid idő alatt, ha nem is minden községben, de legalább minden törvényhatóságban egy-egy ily egyesületet alkotni, mely feladatának teljesen megfelelt s nemes munkájában kitartó lesz.

Azonban ha az eredmény egyelőre nem lehet a magyar társadalom közönyössége miatt fényes, hibás dolog e mozgalom megindítását kárhoznatni. Ma, midőn a fővárosban a felnőttek oktatása és a rabok nevelése körül oly sokat tesznek, midőn a háziipar meghonosítása, selyemtenyészés, méhészet, s kertészet ügyében vándortanítók fölkeltek a lelkesedést, midőn a népkönyvtárak, iskolai takarékpénztárak, tornaszat s különösen a magyarnyelv tanítása érdekében új élet kezdődött s midőn végre a szegény tanulókat segítő egyletek száma is szaporodott: ma meg van a biztos talaj, melyen építeni lehet. Minden ily czélokért működő egylet népnevelési egylet, habár czime más s czéljának szűkebb kört szabott. Az egyletek egyesítése s esetleg néhány száz buzgó egyén tevékenységének felhasználása mindenestre csak haszon lehet. Nem tagadom, több szó is nagyobb füst lehet e mozgalom eredménye, mint kívánatos, de ne féljünk ettől sem, a magyar társadalomnak át kell menni e forrongó korszakon, mielőtt olyan lenne, mint az angol, mely lelkesedését tettekben inkább, mint szavakban önti ki. Lassan munkálva biztos sikerre juthatunk s a népnevelési egyletek e sikert is előmozdítják.

Különösen fontos most a mozgalom felkarolása elvi szempontból. Ma már phrázis gyártóink nemcsak azt emlegetik, hogy a népnevelés szent ügy s azt gyámolítani erkölcsi kötelesség, hanem azt is, hogy az iskola az igaz hazafiság palladiuma. Nem szükség sok szót elfecsérelnem, gondolkozó ember tudni fogja, hogy ily ügyben a nemzetiségi féltékenység miatt a kormány kezei meg vannak kötve, míg a társadalom szabadon működhetik. S e működés kimondhatatlan horderejű. Politikai tevékenységünk bénított, míg hazánk határain belül vannak, kik a magyar állameszme iránt ellenségesek, vagy legalább közönyösek, szellemi és anyagi jólétünk veszélyeztetett, míg minden magyarországi ember nem egyuttal igaz magyar is. Mily sokat tehet egy lelkes férfiú, ki közsege lakóit rászoktatja, hogy a magyar népkönyvtárból olgassanak, ki jutalmakat tüzet ki azon gyermekeknek, kik a magyar nyelvben, történelemben legszebb haladást tanúsítanak. stb. s mennél többet tehetnek egyleti uton! Bárcsak megértenék a néma szót, a kor intó igéjét a magyarok is. Ime szomszédunkban Bécsben pár hóval ezelőtt bocsátották ki a felhívást a „német iskola-egylet” alapítására s rövid idő alatt százezerek sereglettek a zászló körül, mert megértették, hogy ez valódi létkérdés. Nálunk ellenben haboznak, alakítsunk-e népnevelési egyleteket s valjon lehet-e annak valami értelme?

Valóban szomorú dolog lenne, ha most is homokba futna a felvetett eszme. Most már tisz-

dékből néhány év múlva elsőrangú művész lett. Az egész város rajongott utána. Eddig még nem élvezett jólét viradt reájuk. A „szép Mari,” mint anya, érezte magát legboldogabbnak . . .

Midőn a díszesen bútorozott szobákon végig járt, s lábai alatt csak úgy süppedt a drága szőnyeg; midőn aranyos leánya felolvasta előtte a dicsoító hirlapi cikkéket, midőn látta, mily tisztelettel jönnek a magas ranguk is — az ő leányához, s ki e mellett még is oly gyöngéd volt hozzá, az egyszerű nőhöz; őh akkor végtelen boldogságtól érezte feszülni, dagadni kebelét! . . . Hát még midőn a szinpadon látta Arankáját, látta játéka mily kitüntetetésben részesül, hallotta tapsvihar s virágözön között énekelni; ki volt boldogabb nála; szeretett volna felkiálltani: nézzétek ő az én leányom! az enyém és senki másé, tapsoljatok neki — ő művész! . . .

A mint ilyen benyomások után kis szobájába távozott, rendszeren és egy gyűrűt keresett elő; néztemi ndkettőt hosszasan, egy régi arczkép merőben, . . . azután meg fordítá az arczképet, mely az ő fiatalkori arczának mása volt és hátlapjáról olvasta a reszkető vonású nagy betűket: „verjen meg az Isten, mikor legjobban fogod segítségül hívni! . . .” Ilyenkor felsőhajtott: óh! János, nem teljesül ez be soha! vond vissza átkodat, ha még élsz, ha meghaltál, bocsáss meg nekem onnan felülről . . . Lásd, én már hivatam a jó Istent segélyül — és ő megáldott. . . .

Hiszen, én azért hagytalak el, mert nem letünk volna együtt boldogok; így én most az vagyok! . . .
(Vége köv.)

több fogazzeddel elő tudja, mié azokhoz, de alakíts leteket!

A z hó 27-én termeiben nak küldé közönsége ve, nemcsak fesztelenen igérkezik vet, hogy

Név nevét, be toztatta. A s lásunk né ügyörség a nagyob tatálva, „magyar dásban.” van. Egy zódni. H igazgató a dologn

Gez bizonyára maiban itteni „K lelt haz „több a Alajos f. Hogy a nem tud hivatva tartjuk minden azon sz anya” f elő s h irányra val inká pokban bizouyit a „Kar — és p adott s mondja. Fräulein stitute durh d aláirva Institut lami n nevezet nyelver velő in az illet történt zatos g

abból séggel tálni. rendör minden bert, e tonság Egy er a kard lól cs mire Hanem sehol czot,

indult vett lé tani a vésbé rosita „zöld

münk vizite hol feljeb getés ni; ki sz ottho rendő folyó széke ság e 100 itélvé

több fogalmunk lehetnek a kérdéskör, mint évtizeddel előbb s most több az értelmes ember, ki tudja, miért kell ezt megtennünk. Ne ragaszkodjunk azokhoz, ne vitatkozzunk egyes részletek felett: de alakítsuk meg országosra a népevelési egyetemet!

Különfelék

A zempléni egyetemi ifjuság egyesülete folyó hó 27-én zártkörű táncestet rendez a megyeház termében, melyre a meghívók rövid időn szét fogják küldetni. — Előre is figyelmeztetjük a művelt közönséget ezen mulatságra, mely elődjei után itélve, nemcsak fényesnek, de a fényesség mellett — fesztelennek és így minden tekintetben sikerülnek ígérkeznek s tudunkkal a rendezőség mindent elkövet, hogy valóban az is legyen.

Névváltoztatás. Kluger Miksa ügyvédjelölt — nevé, belügyminiszteri engedéllyel Komlósyra változtatta.

A szivararúlásra vonatkozó mulkori felszólamlásunk nem maradt eredmény nélkül; mert a pénzügyorség — mint halljuk — azonnal szét ütött egy a nagyobb, mint a kisebb trafikokban, s az lett konstatalva, hogy az általunk inkriminált szivarok nem „magyar”, de valóságos trafikszivarok „rosz kiadásban.” Meglehet: de ha így van, akkor is rossz van. Egyébiránt szeretnénk erről teljesen meggyőződni. Hisszük, de el is várjuk, hogy a pénzügyigazgatóság nem hunyja be szemét s utána nézend a dolognak, úgy a mint — dukál.

Germanizálás Ujhelyben. T. olvasóink még bizonyára emlékeznek a „Zemplén” 26 és 27 számaiban lefolyt azon tollharcra, melyre okot, az itteni „Karolina” növelében „több anya” által észlelt hazafiatlan nevelési rendszer szolgáltatott. A „több anya” vádját és aggodalmait főt Prámer Alajos főesperes úr czáfolta és igyekezett eloszlatni. Hogy a két fél között miként itélt a közvélemény, nem tudjuk és nem is kutatjuk, azonban mi, kik hivatalva vagyunk s állásunkból kifolyó kötelemünknek tartjuk különösen a nevelésügy terén felmerülő minden mozzanatot megfigyelni és ellenőrizni, ujjabban azon szomorú tapasztalatra jutottunk: hogy a „több anya” felszólamlását korántsem animozitás idézte elő s hogy annak, különösen a magyar nemzetietlen irányra nézve elegendő alapja volt. Ezt mi annyival inkább jogosan következtethetjük, mert e napokban mutatott fel előttünk egy nevelőnői bizonyítvány, melyet az érdemes zárdafőnöknő egy a „Karolina” intézetben működött nevelőnőnek — és pedig az érintett hírlapi közlések után — adott s mely szóról-szóra ékes németséggel ezeket mondja: „Zeugniss. Hiemit bestättige ich, dass Fräulein Berta Spielenberg in unseren Institute ein Jahr im Zeichnen unterrichtet und durh die Ferien Monate Bewahranstalt wirkte. sat. aláírva: Sz. Anastasia d. Z. Oberin des „Karolinen” Institutes.” — Mindebben még mi nem látnánk valami nagy magyarellenes merényletet, főleg ha a nevezett kisasszony bizonyítványát kizárólag német nyelven kérte volna kiadni (bár egy magyar nevelő intézet ezt is joggal megtagadhatná) de mert az illetőnek ez különös kívánsága ellenére történt, csak a vak nem látja, hogy itt mégis célzatos germanizálási szándékkal állunk szemközt.

A rendőrséghez van egy pár szavunk és ez abból áll, hogy a rendőrök mindenféle lim-lom népséggel szemben ne engedjék magokat kompromitálni. A multkor is szemtanui voltunk, hogy egy rendőr, (miért, miért nem: az okot nem kutatjuk) mindenáron a hűvösre akart kisérni egy béna embert, ez azonban ellenszegült s végre is a közbiztonság emberének kellett szégyen-szemmel eltávoznia. Egy embernek bajos elbánni egy emberrel; mert az a kard, meg a nádpálcza a mai világban körülbelül csak parádé; de hát mindennek van módja: mire való a síp egy más rendőrt segélyül hívni! Hanem, hanem... az a másik rendőr néha sehol sincs. Így aztán muszáj elszivelni a kudarcot, pedig ez sokat levon az — auktoritásból...

A magyarosodás érdekében üdvös mozgalom indult meg városunkban és ez, egy egyet tervbe vett létesítése, melynek célja leend segédkezet nyújtani azon szegényebb sorsu s a törvényekben kevésbé jártas egyéneknek, kik nevéket megmagyarisítani kívánják. Derék eszme, óhajtható, hogy a „zöld ágra” jutása se maradjon el.

Egy kéregető vonta magára közelébb figyelmünket, aki illuminált állapotjában — házról-házra vizitelve — oty vakmerően viselte magát, hogy a hol könyörületes szivre nem talált, még neki állt feljebb. Nem tudjuk, ha kapott-e engedélyt a kéregetésre; de ha kapott, nem kellett volna neki adni; ha pedig nem kapott, az ilyen „mákvirágot”, ki szemtelensége s ijjesztő kinézésével a magánosan otthon levő nőkben félelmet is gerjeszthet, az első rendőrnök a hűvösre kell vinnie.

Oláh István, sztrópkói szolgabírói segéd ügye folyó hó 4-én tárgyalatott a helybeli kir. törvényszéken. A törvényszék vádlottat a személyes szabadság elleni kihágásban mondotta ki vétkesnek s ezért 100 frt bírságra s az összes költségek viselésére ítélt, az ügyet a fegyelmi bírósághoz tette át.

Zálogházak felállítását tervezi a közgazdasági miniszterium az ország kisebb s legalább 10,000 lakost számláló városaiiban. Ha tekintetbe vesszük, hogy a magán tulajdonosok által fentartott zálogházak és zálogkölcsonüzletek inkább a közönség kifosztására mint javára irányulnak, s ha megfontoljuk, hogy ez intézmény által az állami kincstári bevételek tetemesen fognának gyarapodni — az eszme létesítését nemcsak a közönség, de az állam érdekében is czélszerűnek mondhatjuk. Az idevágó törvényjavaslat még ez ősz folytán a minisztertanács elé kerül.

Viz szükség. A megyeháztéri közkut, — amint várni lehetett — elavult szerkezeténél fogva csaknem teljesen felmondta a szolgálatot. A csövekből kiömlő vizsugár alig czérna szál vastagságú, úgy, hogy egy cseber megmerítése éppen egy félóraá kerül. E körülmény és a nagy közönség méltó zugalódása már most csak felébreszti az illetőket s a gyökeres javításnak oly régen elejtett fonalat ismét kezükbe veszik s ha kitértek a jóakaratu s tisztességes hangon tartott hírlapi felszólalás elől, nem tehetik azt többé a parancsoló szükséggel szemben, mely most már nem csupán kopogtat, de az ajtót is ránk nyitotta.

A vasárnap megünnepése felett nemzetközi mozgalom indult meg, mely előtt hazánk vallásfelekezetei sem maradtak közönyösek. Így a tiszántúli ref. egyházkerület a kérdés tanulmányozására hat tagu bizottságot küldött ki, mely már be is terjesztette a kérdésre vonatkozó jelentését és javaslatát. A bizottság az első szakaszban vázolja a külföldön megfigyelt vasárnap mozgalmaikat, a 2-ikban a kérdést megvilágító elveket mutatja fel, a 3-ikban pedig eszközöket és módokat ajánl a munkakör irányzására s a czél lehet elérésére. Az érdekes munkát a legnagyobb elismeréssel fogadtattott, önállólag kinyomatott s az egyházmegyéknek és egyházközségeknek gondos figyelembevétel végett megküldetett. Valóban ideje is volna már utját vágni azon, a vallási egyenjogúság czége alatt botrányosságig vitt üzelmeknek, melyek, mint Ujhelyben is észleljük — a vasárnapok ünnepi csendje és méltósága ellen bizonyos kufarok részéről intézettek. A budapesti s más vidéki nagyobb városi tisztességes kereskedők, közös megállapodás folytán üzleteiket vasárnapokon és ünnepeken zárva tartják, mig nálunk a legéktelenebb zsbívásár többnyire vasárnapokon folyik és pedig a kath. egyház tövében lévő boltoknak nevezett barlangok előtt.

Ki ne ismerné nálunk azt az összezsugorodott, napégette törpe alakot, ki „Szép Heléna”-féle costume-jében télen-nyáron egyiránt látható az utcákon. Ez az öreg kutákné, kiről korántsem szándékozunk ezuttal nekrológot írni; hanem csak mint kuriozumot hozzuk fel, hogy a vén jövendő mondó egy közelebbi kihallgatásakor 115 esztendősek mondta magát. A ki nem hiszi: nézzen utána a matrikulában.

Keller Andor, nagyobb üzlettel bíró kereskedőnk egyike — mint lapunkat értesíti — a közönség fokozottabb igényeihez képest: s az eddigitől eltérő princípiumok szerint fogja üzletét berendezni; mely célból közelebb Budapest és Bécsbe utazik, hogy a divat ujdonságait közvetlen szemlélődése alapján szerezzze be.

Paraszt impertinencia. Négy ujhelyi úri ember jött egyik nap hazafelé Ujhelybe egy afféle — fákó szekéren, kiket sorsuk az u. n. „borsii nyakon” egy a partról lefelé haladó parasztszekérral hozott össze, melyen vagy négy-öt jókedvű „atyafi” ült. Egyszer csak, midőn már közel volt a két szekér egymáshoz, a parasztkocsi — bár szekere az út másik szélén haladt — egyet ránt a gyepőn s egyenesen neki ront az uri emberek szekereinek, úgy, hogy a lovak a bent ülőkkel majdnem „Cvikki-púszit” váltottak. Ez még nem volt elég, — egy pillanat s kiki az árokban találta magát s egyszerre három „orr” lett megmetelenítve. Szóval az uri emberek közül hárman kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek, csak a negyedik menekült meg szárazon. Mondják, hogy még egy kis csih-pubi is volt, E... ugyan tagadja. A henczegő parasztkocsi B. Szerdahelyre való s ellenök a törvényes lépések, másnap megtétettek. Legeredetibb a dologban, hogy a dominusok nemcsak hogy nem tagadják tettöket, de még a szándékosságát is nyilatzték az urakat, (miután egyikök katonai egyenruhában volt) akikkel pedig a pélpás magyar ember még halálos ágyán sem tud kibékülni.

Finóvelde. Ajánljuk a szülők figyelmébe Var-gyas Endre györmegyei kir. tanfelügyelőnek nevelő-intézetét Győrött 6—10 éves elemi és 10—18 éves gymnasiumi tanuló ifjak számára. Az intézetet, — mint a hozzánk beküldött értesítőből látjuk, — a lefolyt tanévben tíz különböző megyéből szép számmal keresték fel a növendékek, még Erdélyből is. A növelde tágas, czélszerű helyiségekkel bir s kel-lően felszerelve a néhai Zichy-féle palotában van elhelyezve. Az intézetben a növendékek a kir. tanfelügyelő szakszerű vezetése mellett teljes ellátást, szigorú felügyeletet, intézeti belakó korreptorok által tanulmányaikban utmutatást s rendszeres nevelést nyernek, tanulmányaikat pedig a győri fő-gymnasiumban nyilvánosan végzik. Az idegen nyelvek elsajátítása czéljából német-francia nevelő is

van alkalmazva. Bővebb felvilágosítással, vagy programmal, írásbeli megkeresésre bárkinek készséggel szolgál az intézettulajdonos. Lakása: Győr, király-utca 4. sz. a. van.

Nyiltér.)

Nyilatkozat.

A „Zemplén” f. é. július 31-ikén kelt 32. számában Joha Ignác aláírással cikk jelent meg, melyre a következőt válaszoljuk.

Joha úrnak, ha a valóságot képes volna fölismerni és az előfordult kellemetlenségek szülő okát tárgyilag fontolás következtében kifürkészni, meg kellett volna győződnie arról, hogy sem munka társaink, sem a rendezőség szem elől nem tévesztette azt, mikép tisztelt vendégeink mulattatására, és szórakozására meg volt téve minden, mit csak meg-lehettünk, miről tanuskodik az, hogy nemcsak hogy nem mentek széjjel a vendégek Joha úrral történt eset után, hanem este a Diana fürdőbe átmenve ott még nagyobb számú közönség élvezte a minden tekintetben kifogástalan táncmulatságot.

Hogy éppen Joha úrnak volt kellemetlen czivakodása egy egyennel, kinek nevé—sajnos—megtudni nem voltunk képesek, és kit Joha úr szeme láttára a tánchelyiségből karonfogva kivezetünk, mely alkalommal őt tisztességesen felkérve befizetett belépti díjját visszaadva távozásra birtuk, mit ez teljesített is: arról mindazok kik Joha urat ismerik talán bővebb fölvilágosításokkal szolgálhatnának a nyilvánosság előtt.

Czélünk itt csak kifejeznünk sajnálkozásunkat azon eset fölött, hogy rólunk alaptalan dolgok kohlottak, és hogy kijelentsük azt, mikép azon czivakodót kiről szólunk eltávozásra kértük föl, nem munkatársaink közül való volt, és végre, azt hisszük, hogy eljárásunk által ott helyben oly elégtételt adunk a megsértetnek vélt Joha úrnak, melylyel bárki más hason esetben megnyugodott volna. S. a. -Ujhely, 1881. augusztus 4-én.

Hamböck Károly.
Drexler Lajos.
Boldizsár Gyula.
Dely Endre.

Nyilatkozat.

Becsés lapjának mult heti számában megjelent s félreértésre szolgálható nyilatkozatom helyreigazítása végett kijelentem, hogy vagyombukott és hamis bukás miatt vizsgálat alatt lévő ex-divatárus Sugár Józsefnek, Mester István úr, üzleti cégtársa nem lévén, a közlemény éle őt nem érinthette, s oka a hiányos szövegezésnek tulajdonítható.**) S. a. Ujhely, aug. 5. 1881.

Réthy Mór.

*) E rovatban közöltékért semmi irányban sem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**) E nyilatkozattal egyidejűleg vettük Mester István tiltakozó nyilatkozatát is, melynek azonban közlését, miután Réthy Mór előbbi sorait eléggé rektifikálja — feleslegesnek tartottuk. Szerk.

Üzleti tudósítás.

Hivatalos piaczi árkimutatás.

1881. augusztus 5-én.

			frt.	kr.
Buza	100 klg.	sulyu	10	—
Gabona	100	»	7	50
Árpa	100	»	5	80
Zab	100	»	5	60
Kukoricza	100	»	6	30
Burgonya	100	»	1	50
Borsó	100	»	16	—
Lencse	100	»	14	—
Paszuly	100	»	8	50
Köl. kása	100	»	14	—
Vaj	1 liter.			88
Szesz				32
Marhahus	1 klg.			44
Szalona uj				80
Sertés-zsir				85
Széna	méter mázsa		2	—
Alom szalma				90

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORUTHELEMÉR.
Főmunkatárs: FARKAS BERTALAN.

Német nyelv.

Szept. 1-től házamban leánykák, kik németül tanulni akarnak vétetnek fel. Gondos oktatás a német nyelvben, tudományokban, női-munkákban zongorázásban. Nagyobb leányok (14—16 évesek) számára külön tanfolyam a német nyelvben. Jó bánásmód. Mérsékelt díjak. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Augusztiny Elek ev. tanító.

Szepesváralján.

több fogalmunk lehetnek a kérdéskör, mint évtizeddel előbb s most több az értelmes ember, ki tudja, miért kell ezt megtennünk. Ne ragaszkodjunk azokhoz, ne vitatkozzunk egyes részletek felett: de alakítsuk meg országosra a népevelési egy-leteket!

Különfelék

A zempléni egyetemi ifjuság egyesülete folyó hó 27-én zártkörű táncestet rendez a megyeház termében, melyre a meghívók rövid időn szét fog-
nak küldetni. — Előre is figyelmeztetjük a művelt közönséget ezen mulatságra, mely elődjei után itel-
ve, nemcsak fényesnek, de a fényesség mellett —
fesztelennek és így minden tekintetben sikerültnek
igérkezik s tudunkkal a rendezőség mindent elkö-
vet, hogy valóban az is legyen.

Névváltoztatás. Kluger Miksa ügyvédjelölt —
névét, belügyminiszteri engedéllyel Komlósyra vál-
toztatta.

A szivararúlásra vonatkozó mulkori felszólam-
lásunk nem maradt eredmény nélkül; mert a pénzü-
gyorség — mint halljuk — azonnal szét ütött ugy-
a nagyobb, mint a kisebb trafikokban, s az lett konst-
tálva, hogy az általunk inkriminált szivarok nem
„magyar,” de valóságos trafikszivarok „rosz kia-
dásban.” Meglehet: de ha így van, akkor is rosszul
van. Egyébiránt szeretnénk erről teljesen meggyő-
zödni. Hiszünk, de el is várjuk, hogy a pénzügy-
igazgatóság nem hunyja be szemét s utána nézend
a dolganak, ugy a mint — dukál.

Germanizálás Ujhelyben. T. olvasóink még
bizonyára emlékeznek a „Zemplén” 26 és 27 szá-
maiban lefolyt azon tollharcra, melyre okot, az
itteni „Karolina” növelésében „több anya” által ész-
lelt hazafiatlan nevelési rendszer szolgáltatott. A
„több anya” vádját és aggodalmait főt Prámer
Alajos főesperes úr czáfolta és igyekezett eloszlatni.
Hogy a két fél között miként itélt a közvélemény,
nem tudjuk és nem is kutatjuk, azonban mi, kik
hivatva vagyunk s állásunkból kifolyó kötelemünknek
tartjuk különösen a nevelésügy terén felmerülő
minden mozzanatot megfigyelni és ellenőrizni, ujjabban
azon szomorú tapasztalatra jutottunk: hogy a „több
anya” felszólamlását korántsem animozitás idézte
elő s hogy annak, különösen a magyar nemzetietlen
irányra nézve elegendő alapja volt. Ezt mi annyival
inkább jogosan következtethetjük, mert e na-
pokban mutatott fel előttünk egy nevelőnői
bizonyítvány, melyet az érdemes zárdafőnöknő egy
a „Karolina” intézetben működött nevelőnőnek
— és pedig az érintett hírlapi közlések után —
adott s mely szóról-szóra ékes németséggel ezeket
mondja: „Zeugniss. Hiemit bestättige ich, dass
Fräulein Berta Spielberg in unseren In-
stitut die Ferien Monate Bewahranstalt wirkte. sat.
aláírva: Sz. Anastasia d. Z. Oberin des „Karolinen”
Institutes.” — Mindebben még mi nem látnánk vala-
mi nagy magyarellenes merényletet, főleg ha a
nevezett kisasszony bizonyítványát kizárólag német
nyelven kérte volna kiadni (bár egy magyar ne-
velő intézet ezt is joggal megtagadhatná) de mert
az illetőnek ez különös kívánsága ellenére
történt, csak a vak nem látja, hogy itt mégis cél-
zatos germanizálási szándékkal állunk szemközt.

A rendőrséghez van egy pár szavunk és ez
abból áll, hogy a rendőrök mindenféle lim-lom nép-
séggel szemben ne engedjék magokat kompromitá-
lni. A multkor is szemtanui voltunk, hogy egy
rendőr, (miért, miért nem: az okot nem kutatjuk)
mindenáron a hűvösre akart kisérti egy béna em-
bert, ez azonban ellenszegült s végre is a közbiz-
tonság emberének kellett szégyen-szemmel eltávozni.
Egy embernek bajos elbánni egy emberrel; mert az
a kard, meg a nádpálca a mai világban körülbe-
lől csak parádé; de hát mindennek van módja:
mire való a síp egy más rendőrt segélyül hívni!
Hanem, hanem... az a másik rendőr néha
sehol sincs. Így aztán muszáj elszivelni a kudarcot,
pedig ez sokat levon az — auctoritásból...

A magyarosodás érdekében üdvös mozgalom
indult meg városunkban és ez, egy egyet tervbe
vett létesítése, melynek célja leendő segédkezet nyuj-
tani azon szegényebb sorsu s a törvényekben ke-
vésbé jártas egyéneknek, kik nevéket megmagya-
rosítani kívánják. Derék eszme, óhajtandó, hogy a
„zöld ágra” jutása se maradjon el.

Egy kéregető vonta magára közelébb figyel-
münket, aki illuminált állapotjában — házról-házra
vizitelve — oty vakmerően viselte magát, hogy a
hol könyöröltes szivre nem talált, még neki állt
feljebb. Nem tudjuk, ha kapott-e engedélyt a kére-
getésre; de ha kapott, nem kellett volna neki ad-
ni; ha pedig nem kapott, az ilyen „mákvirágot”,
ki szemtelensége s ijesztő kinézésével a magánosan
otthon levő nőkben félelmet is gerjeszthet, az első
rendőrnek a hűvösre kell vinnie.

Oláh István, sztrókói szolgabírói segéd ügye
folyó hó 4-én tárgyalatott a helybeli kir. törvény-
széken. A törvényszék vádlottat a személyes szabad-
ság elleni kihágásban mondotta ki vétkesnek s ezért
100 frt bírságra s az összes költségek viselésére
ítélvén, az ügyet a fegyelmi bírósághoz tette át.

Zálogházak felállítását tervezi a közgazdasági
miniszterium az ország kisebb s legalább 10,000
lakost számláló városaiában. Ha tekintetbe vesszük,
hogy a magán tulajdonosok által fentartott zálog-
házak és zálogkölcsonüzetek inkább a közönség
kifosztására mint javára irányulnak, s ha megfon-
toljuk, hogy ez intézmény által az állami kincstári
bevételek tetemesen fognának gyarapodni — az
eszme létesítését nemcsak a közönség, de az állam
érdekeiben is czélszerűnek mondhatjuk. Az idevágó
törvényjavaslat még ez ősz folytán a minisztertanács
elő kerül.

Viz szükség. A megyeháztéri közkut, — amint
várni lehetett — elavult szerkezeténél fogva csak-
nem teljesen felmondta a szolgálatot. A csövekből
kiömlő vizsugár alig czérna szál vastagsága, ugy,
hogy egy cseber megmerítése éppen egy félórába
kerül. E körülmény és a nagy közönség méltó zugo-
lódása már most csak felébreszti az illetőket s a
gyökeres javításnak oly régen elejtett fonatát ismét
kezükbe veszik s ha kitértek a jóakaratu s tisztes-
séges hangon tartott hírlapi felszólalás elől, nem
tehetik azt többé a parancsoló szükséggel szemben,
mely most már nem csupán kopogtat, de az ajtót
is ránk nyitotta.

A vasárnap megünneplése felett nemzetközi
mozgalom indult meg, mely előtt hazánk vallásfe-
lekezetei sem maradtak közönyösek. Így a tiszántúli
ref. egyházkerület a kérdés tanulmányozására
hat tagu bizottságot küldött ki, mely már be is
terjesztette a kérdésre vonatkozó jelentését és ja-
vaslatát. A bizottság az első szakaszban vizsgálja a
külföldön megfigyelt vasárnapi mozgalmakat, a 2-ik-
ban a kérdést megvilágító elveket mutatja fel, a
3-ikban pedig eszközöket és módokat ajánl a mun-
kákör irányzására s a czél lehető elérésére. Az
érdekes munkát a legnagyobb elismeréssel fogad-
tatt, önállólag kinyomatott s az egyházmegyéknek
és egyházközségeknek gondos figyelembevétel végett
megküldetett. Valóban ideje is volna már utját
válni azon, a vallási egyenjogúság czéje alatt bot-
rányságig vitt üzelmeknek, melyek, mint Ujhely-
ben is észleljük — a vasárnapok ünnepi csendje
és méltósága ellen bizonyos kufarok részéről intéz-
tetnek. A budapesti s más vidéki nagyobb városi
tisztességes kereskedők, közös megállapodás folytán
üzleteiket vasárnapokon és ünnepeken zárva tartják,
míg nálunk a legéktelenebb zsbivásár többnyire va-
sárnapokon folyik és pedig a kath. egyház tövé-
ben lévő boltoknak nevezett barlangok előtt.

Ki ne ismerné nálunk azt az összezszugorodott,
napégette törpe alakot, ki „Szép Heléna”-féle
costume-jében télen-nyáron egyiránt látható az ut-
czákon. Ez az öreg kutákné, kiről korántsem szán-
dékozunk ezuttal nekrológot írni; hanem csak mint
kuriozumot hozzuk fel, hogy a vén jövendő mondó
egy közelebbi kihallgatásakor 115 esztendőnek
mondta magát. A ki nem hiszi: nézzen utána a —
matrikulában.

Keller Andor, nagyobb üzlettel bíró keres-
dőink egyike — mint lapunkat értesíti — a kö-
zönség fokozottabb igényeihez képest: s az eddigitől
eltérő princípiumok szerint fogja üzletét berendezni;
mely célból közelebb Budapest és Bécsbe utazik,
hogy a divat ujdonságait közvetlen szemlélődése
alján szereze be.

Paraszt impertinencia. Négy ujhelyi úri em-
ber jött egyik nap hazafelé Ujhelybe egy afféle —
fakó szekéren, kiket sorsuk az u. n. „borsii nya-
kon” egy a partról lefelé haladó parasztszekérral
hozott össze, melyen vagy négy-öt jókedvű „atyafi”
ült. Egyszer csak, midőn már közel volt a két sze-
ker egymáshoz, a parasztkocsi — bár szekere
az út másik szélén haladt — egyet ránt a gyeplőn
s egyenesen neki ront az uri emberek szekereinek,
ugy, hogy a lovak a bent ülőkkel majdnem „Cvik-
ki-púszit” váltottak. Ez még nem volt elég, — egy
pillanat s kiki az árokban találta magát s egyszer-
re három „orr” lett megmeztelenítve. Szóval az
uri emberek közül hárman kisebb-nagyobb sérülé-
seket szenvedtek, csak a negyedik menekült meg
szárazon. Mondják, hogy még egy kis csih-puhi
is volt, E... ugyan tagadja. A henczegő parasz-
tok B. Szerdahelyre valók s ellenök a törvényes
lépések, másnap megtették. Legeredetibb a do-
logban, hogy a dominusok nemcsak hogy nem
tagadják tettöket, de még a szándékosságát is nyil-
tan bevallják, azzal indokolván, hogy fiánczoknak
nézték az urakat, (miután egyikök katonai egyen-
ruhában volt) akikkel pedig a pélpás magyar ember
még halálos ágyán sem tud kibékülni.

Finóvelde. Ajánljuk a szülők figyelmébe Var-
gyas Endre győrmegyei kir. tanfelügyelőnek nevelő-
intézetét Győrött 6—10 éves elemi és 10—18 éves
gymnasiumi tanuló ifjak számára. Az intézetet, —
mint a hozzáánk beküldött értesítőből látjuk, — a
lefolyt tanévben tíz különböző megyéből szép szám-
mal keresték fel a növendékek, még Erdélyből is.
A növelde tágas, czélszerű helyiségekkel bir s kel-
lően felszerelve a néhai Zichy-féle palotában van
elhelyezve. Az intézetben a növendékek a kir. tan-
felügyelő szakszerű vezetésével mellett teljes ellátást,
szigorú felügyeletet, intézeti belakó korreptorok
által tanulmányaikban utmutatást s rendszeres ne-
velést nyernek, tanulmányaikat pedig a győri fő-
gymnasiumban nyilvánosan végzik. Az idegen nyel-
vek elsajátítása céljából német-francia nevelő is

van alkalmazva. Bővebb felvilágosítással, vagy prog-
rammal, írásbeli megkeresésre bárkinek készséggel
szolgál az intézettulajdonos. Lakása: Győr, király-
utca 4. sz. a. van.

Nyilttér.)

Nyilatkozat.

A „Zemplén” f. é. július 31-ikén kelt 32. szá-
mában Joha Ignác aláírással cikk jelent meg,
melyre a következőt válaszoljuk.

Joha úrnak, ha a valóságot képes volna föl-
ismerni és az előfordult kellemetlenségek szülő okát
tárgyalagos fontolás következtében kifürkészni, meg-
kellett volna győződni arról, hogy sem munka tár-
saink, sem a rendezőség szem elől nem tévesztette
azt, mikép tisztelt vendégeink mulattatására, és
szórakozására meg volt téve minden, mit csak meg-
lehetünk, miről tanuskodik az, hogy nemcsak hogy
nem mentek széjjel a vendégek Joha úrral történt
eset után, hanem este a Diana fürdőbe átmenve
ott még nagyobb számú közönség élvezte a minden
tekintetben kifogástalan táncmulatságot.

Hogy éppen Joha úrnak volt kellemetlen cziva-
kodása egy egyénnel, kinek nevét — sajnos — megtudni
nem voltunk képesek, és kit Joha úr szeme láttára
a tánchelyiségből karonfogva kivezetünk, mely
alkalommal őt tisztességesen felkérve befizetett be-
lépti díját visszaadva távozásra birtuk, mit ez tel-
jesített is: arról mindazok kik Joha urat ismerik
talán bővebb felvilágosítással szolgálhatnának a
nyilvánosság előtt.

Czélünk itt csak kifejeznünk sajnálkozásunkat
azon eset fölött, hogy rólunk alaptalan dolgok ko-
holtatnak, és hogy kijelentsük azt, mikép azon cziv-
vakodást kiről szólnak eltávozásra kértük föl, nem
munkástársaink közül való volt, és végre, azt
hiszünk, hogy eljárásunk által ott helyben oly elég-
tételt adunk a megsértetnek vélt Joha úrnak,
melylyel bárki más hason esetben megnyugodott volna.
S.-a.-Ujhely, 1881. augusztus 4-én.

Hamböck Károly.
Drexler Lajos.
Boldizsár Gyula.
Dely Endre.

Nyilatkozat.

Becses lapjának mult heti számában megje-
lent s félreértésre szolgálható nyilatkozatom hely-
reigazítása végett kijelentem, hogy vagyombukott és
hamis bukás miatt vizsgálat alatt lévő ex-divatárus
Sugár Józsefnek, Mester István úr, üzleti czégtársa
nem lévén, a közlemény éle őt nem érinthette, s oka
a hiányos szövegezésnek tulajdonítható.**)

S.-a. Ujhely, aug. 5. 1881.

Réthy Mór.

*) E rovatban közlöttekért semmi irányban sem vállal
felelősséget a szerkesztőség.

**) E nyilatkozattal egyidejűleg vettük Mester István
tiltakozó nyilatkozatát is, melynek azonban közlését, miután
Réthy Mór előbbi sorait eléggé rektifikálja — feleslegesnek
tartottuk. Szerk.

Üzleti tudósítás.

Hivatalos piaczi árkimutató.

1881. augusztus 5-én.

				frt.	kr.
Buza	100 klg.	sulyu	1 hect.	10	—
Gabona	100	»	»	7	50
Árpa	100	»	»	5	80
Zab	100	»	»	5	60
Kukoricza	100	»	»	6	30
Burgonya	100	»	»	1	50
Borsó	100	»	»	16	—
Lencse	100	»	»	14	—
Paszuly	100	»	»	8	50
Köl. kása	100	»	»	14	—
Vaj	1 liter.	»	»	—	88
Szesz	»	»	»	—	32
Marhahus	1 klg.	»	»	—	44
Szalona uj	»	»	»	—	80
Sertés-zsir	»	»	»	—	85
Széna	méter mázsa	»	»	2	—
Alom szalma	»	»	»	—	90

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

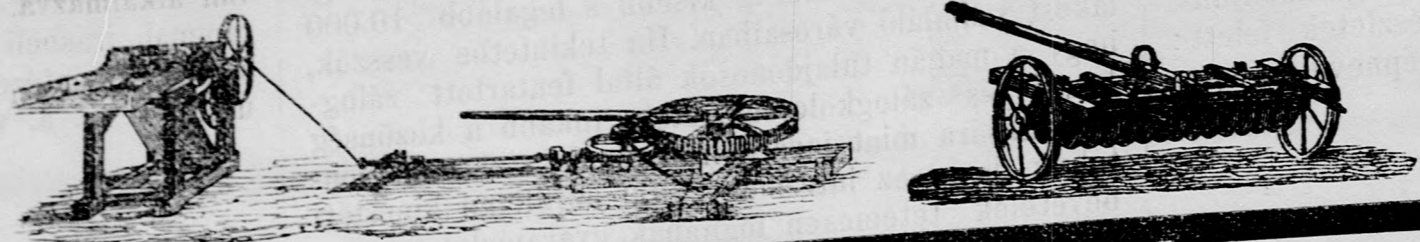
BORUTHELEMÉR.
Főmunkatárs: FARKAS BERTALAN.

Német nyelv.

Szept. 1-től házamban leánykák, kik németül
tanulni akarnak vétetnek fel. Gondos oktatás a né-
met nyelvben, tudományokban, női-munkákban zon-
gorzásban. Nagyobb leányok (14—16 évesek) szá-
mára külön tanfolyam a német nyelvben. Jó bánás-
mód. Mérsékelt díjak. Bővebb felvilágosítással kész-
séggel szolgál

Augusztiny Elek ev. tanító.
Szepesváralján.

S.-a.-ujhelyi
kiállításon 1881
máj. 30-án.

Első díj
arany díszok-
levél.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán

ajánlja a t. gazdaközönségnek jó hirben álló gyártmányait a **csermelyvölgyi gazdasági gépek és eszközök** gyárából. Nevezetesen:

Járgány és tisztító cséplőgépeket 3-4 lóerőre
Járgány-szegrendszerű cséplőgépeket 1-4 lóerőre
Szegrendszerű kézcseplőgépeket továbbá.

Backer és magtári rostákat, sorba és szóróvető gépeket, borsajtó és szőlőzúzós és egyéb gazdasági eszközöket pontos és szilárd kiállításban.

Bizományi raktár

Kornstein Ignác úrnál S.-A.-Ujhelyben,

hol is a gépek egy része megtekinthető, bármely gép megrendelhető, úgyszinté árjegyzék kapható.

4-6

KOTZÓ PÁL

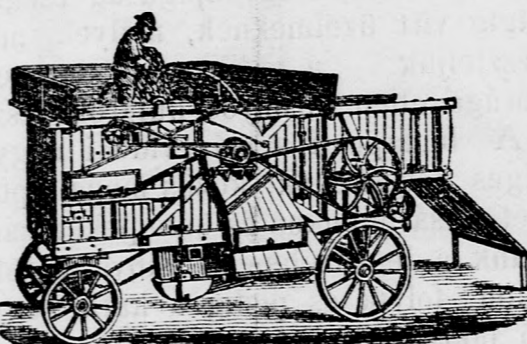
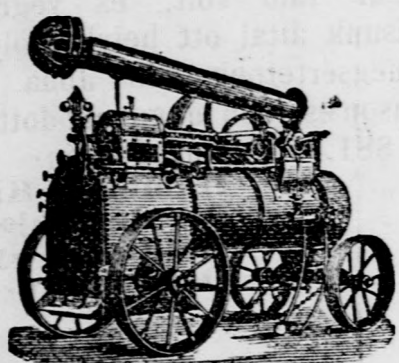
Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny

az első díjjal: arany
éremmel a második díj-
jal: ezüst éremmel

kitüntetett szabadalmazott

kettős és hármas ekéit

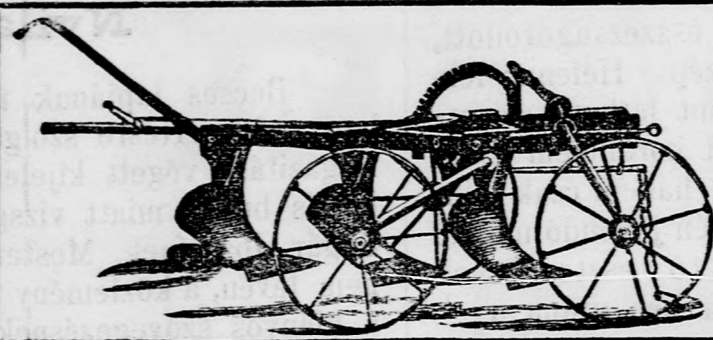
továbbá:

gőzcseplőgépeit

fa-, szén- és szalmafűtéshez

gőzmozgonyait

űszög tisztító készülékkel,

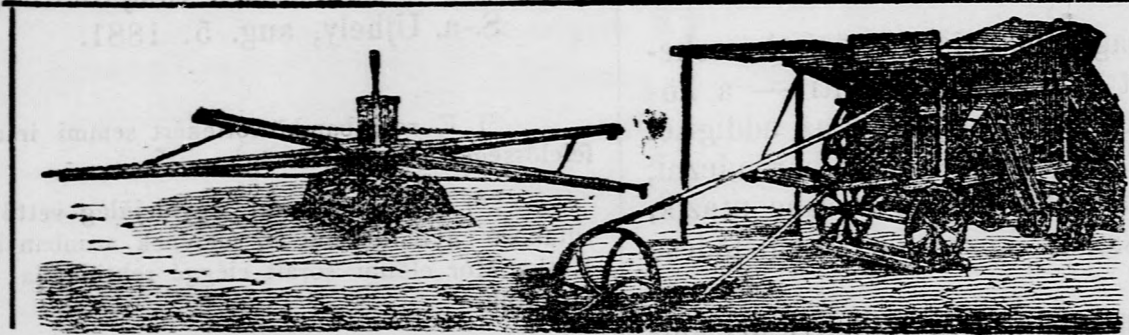

továbbá:

járgánycseplőgépeit

tisztító szerkezettel vagy
anélkül

rostákat, triöröket stb.

Árjegyzékek
bérmentve.

a gabonát piacz-
képesen adják
zsakokba.

Hirdetmény.

Néhai **Bakos János**, kassai volt órás hagyatéka és a kiskoru gyermekek tulajdonához tartozó, Kassán a Malomutczán 11. ö. i. sz. a. fekvő emeletes ház az abban levő órásüzleti, órarakár, eszközök- és készletekkel együtt, vagy külön-külön szabadkézből eladandó.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy a vétel iránt alólírott nál jelentkezzenek.

Együttal felhivatnak mindazok is, kiknek javítás végetti óráik a hagyatéki leltár jegyzékébe összeírva, hogy azokat az igazolvány felmutatása és a javítási díj megfizetése mellett **aug. 28-án, sept. 1-én és 2-án mindenkor délutáni 2 órától 3-ig**, az üzleti helyiségben (Malomutcza 11. sz. a.) alólírttól átvenni siessenek, mivel ezen határnapok leteltével azok az eladást nem akadályozhatván, az illetőknek netáni igényeik csupán a leltári becsértékre fog szorítkozni.

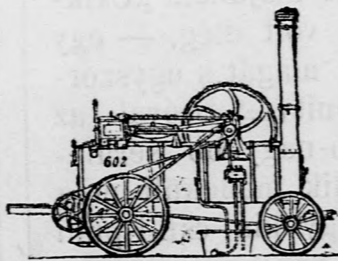
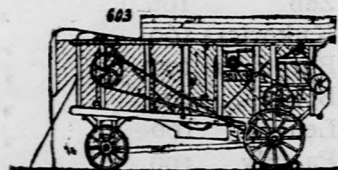
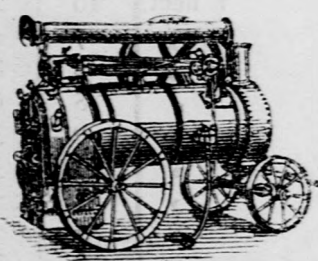
Kassa, 1881. július 26-án.

Legányi Samu,

gondnok.
Fűtőca 34. szám alatt.

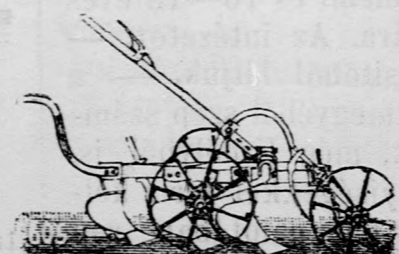
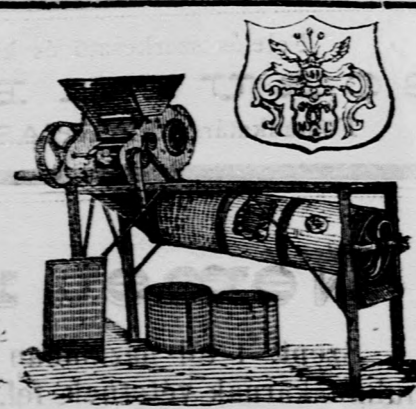
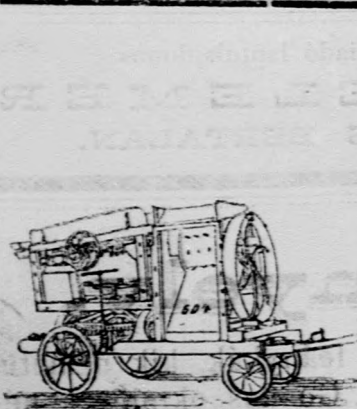
2-3

EREDETI RANSOMES, HEAD & JEFFERIES

GROSSMANN J.

Váci körút 76. szám alatt BUDAPEST az osztr. államaspálya közelében

Eredeti Hofherr

Eredeti Mayer

Eredeti Jefferies

4-5

Tessék a gyári jelvényt kívánni.

Hirdetés.

A sárospataki ref. egyház birtokában levő 118 hold tagosított föld, mely a Bodrogon túl közel van a városhoz, folyó év aug. 21-én d. u. 3 órakor a ref. lelkészi lakon egy vagy több évre árverésen haszonbérbe fog adatni. Árverelők a kiáltási ár harmadát bánatpénzül tartoznak letenni.

S.-Patak, 1881, aug. 1.

Kérészy István

ref. főgondnok.

1-1